

✕

Književna poročila.

✕

Seveda gredô navedene pomanjkljivosti v stenogramu v pretežni meri na rovaš domačega litografskega zavoda, ki se še ne more vzporejati z onim Farskega v Pragi, kateri je po avtografiji profesorja K. Bláhe skoro brezhibno izvršil litografski del III. izdaje Novakovega Korespondenčnega pisma. Priporočljiv se mi zdi v vseh naših stenografskih proizvodih manjši stenogram, ki napravlja na oko prikupljivejši vtis nego velike oblike stenografskih znakov. S tem se tudi obseg knjige precej skrči, kar nedvomno vpliva tudi na prodajno ceno knjige, ki je v prvi vrsti namenjena naši učeči se mladini. Na členke, na katerih je slovenščina osobito bogata, je Novak polagal veliko važnost ter tvarino izčrpno obdelal. Svetujem pa, da se v prihodnji izdaji dá prednost vertikalni dve- ali tristopni alfabetični razporeditvi členkov po vzorcu Magdičeve hrvatske stenografije v prireditvi profesorja Jamnickega iz leta 1917. Iz lastne izkušnje vem, da je učencu obvladanje številnih členkov v predlagani razporeditvi dokaj olajšano, ker je preglednejše prikrojena za redno ponavljanje obširne tvarine. Ker se slovenska stenografija kot obvezen predmet predava le na naših trgovskih šolah in nekaterih zasebnih zavodih, bi bilo umestno, da se prihodnja izdaja tudi gledé primerov iz trgovinstva in trgovskega izrazoslovja izpopolni in razširi, da bo tudi v tem oziru ustrezala svojemu namenu. Sicer sem pa uverjen, da bo višja šolska oblast, vpoštevajoč neprecenljivo korist stenografije v javnem življenju, končno vendarle morala priti do zaključka, da uvede stenografijo kot obligaten predmet v vseh višjih razredih naših srednjih šol, ker le na ta način si vzgojimo izvežban in zadosten stenografski naraščaj.

Rudolf Binter.

Nikolaj Velimirović: Nove besede pod gorom. Beograd, 1922. IV + 101 str. Cena 10 Din.

Tercijalstvo! Tako skoroda porečeš, prebravši prvi dve strani te knjige, na katerih je, kot podlaga vsemu delu, odtisnjeno 1. poglavje Janezovega evangelija, verzi 1—18. Na koncu pa se najbrž ogrneš v haljo pravične jeze, češ, srbski klerikalizem prav za prav ni za las boljši od našega. Tako bi utegnili biti temu, ako ne spadaš med — »duhovne« ljudi, kajti »težko, da bi razumeli to ne-duhovni ljudje, kateri človekovo dušo istovetijo s telesom« (76).

Ako bi hoteli kar hitro vedeti, kaj da je vsebina pričujoče knjige, vzemite in prečitajte njeno 3. poglavje (str. 24.) z napisom »Život i svetlost«. Tukaj opozarja pisatelj na tole svojevrstno nasprotje: Dočim evangelisti o Kristusovih zapovedih, ki se tičejo našega življenja pa dejanja in nehanja na zemlji »tako izčrpno in podrobno govore, da ne puščajo nikakega dvoma, kaj nam treba storiti, ako se hočemo spasiti«, se evangelist Janez najglobljih misterijev, kakor so — bitje božje, početek sveta, stvarjenje sveta, mešanje svetlobe in teme samo z desetimi stavki dotakne, počenši z besedami »V početku je bila beseda in beseda je bila pri Bogu in Bog je bil beseda...«

»Samo deseterica stavkov je najljubšemu učencu Kristusovemu premišljeno zdrknila z jezika. Toda sleherni izmed teh monumentalnih stavkov se pred očmi duhovnega človeka dviga kakor planina, do vrha polna zlata in srebra. To, o čemer so svetovni modrijani napisali debele knjige, je svetnik božji izrekel v nekoliko stavkih. V par stavkih je ta svetnik božji izrekel tajno notranjega bitja božjega, tajno početka, tajno stvarjenja, tajno zla na svetu, tajno našega odrešenja. Čitajte, bratje, prvih 18 stihov v Janezovem evangeliju, razmišljajte o njih 18 let, Janez je o njih razmišljal 80 let, in jasno se vam bo razodelo petero naštetih največjih tajen« (24).

x

Kronika.

x

In kakšno nalogo neki si je stavil Velimirović v svoji knjigi? Veliko in hvaležno! Le glejte! Bog postaja ljudem čim dalje bolj »težka hrana« (34); a vendar brez nje ne morejo obstati, kajti »vsak človek se rodi kot sin teme in sin božji« (41). A to, kar je evangelist v desetorici lapidarnih stavkov zapisal o zadnjih vprašanjih, ki se tičejo našega bitja in žitja, je zlasti za neduhovnega človeka naših dni težko, kakor klade težko berilo. Velimirović je vso to težino občutil v svoji globoki in široki duši. Zato pa je šel in napisal »Nove besede pod goro«, ki so neke vrste, poprečni duševnosti potrebno, »tolmačenje istine« ali z drugimi besedami — u t e m e l j e v a n j e, razumljivo utemeljevanje onih besed, katere je o »zadnjih« vprašanjih v tako zgoščeni ali nemara celo v pre- zgoščeni obliki zapisal »očividec« Janez.

Kdor se je dokopal do shakespearovega spoznanja, da je med nebom in zemljo več stvari, nego o njih sanja naša šolska modrost, ta bo z užitkom prebiral Velimirovićevo knjigo.

K. Ozvald.

E. Navinšek: Lepa maska. (Nova Talijska II.) Natisnila in založila Zvezna tiskarna.

Na štiriindvajsetih straneh nam je podal avtor dragocena navodila za šmin- kanje. Diletantski odri in podeželski maskerji bodo s pridom segli po teh navo- dilih. Maska je zadeva, ki zahteva svojega moža. Ali se znaš šminkati ali pa se ne znaš. Iz knjig se nihče ni naučil, kako se naredi maska. Je to umetnost zase. One grobe pregreške, spake namesto mask, pa gotovo izostanejo, ako bodo z razumom uporabljali vse nasvete, ki jih daje Navinšek, priznani strokovnjak, ki mu bo sigurno v največje zadoščenje, ako doživi njegovo delce čimprej drugo izdajo. Ker pa že govorimo o drugi izdaji: založba naj si pridobi vsaj nekaj klišejev in primerov, na podlagi katerih bi avtor lahko mnogo plastičneje raz- lagal posamezne zgibe, oziroma značaje. Obenem bi dejal, da naj se pri even- tualni drugi izdaji ustanove enotni tehnični izrazi sporazumno s Skrbniškom, ki v »Diletantskem odru« tudi na štiriindvajsetih straneh razpravlja o isti temi. N. pr. gube — brazgotine, temeljna boja — osnovna barva, očesne veke — očesna zaklopka.

Sicer pa ta knjiga povsem odgovarja svojemu namenu ter dokazuje, da se založništvo zaveda, kaj je najvitalnejša potreba naših odrov po deželi. O. Š.

Kronika.

Mnenje o stališču duhovnikov do umetniških struj. Pod tem naslovom je prinesel »Ljubljanski škofijski list« v 6. številu I. l. dvojno mnenje dveh najodličnejših predstavnikov slovenske duhovščine, zastopnika moderne katoliške filozofije, univ. prof. dr. Ušeničnika, ter zelo cenjenega jezikoslovca, prof. dr. Breznika. Obe mnenji, dasi v celoti nepopolni, ker nedostaja še tretje sodbe, sodbe ustvar- jajočega pisatelja-duhovnika (dr. Iz. Čančar ali F. S. Finžgar), ki bi bila bržčas nekoliko drugačna od prvih dveh, sta v svojih izvajanjih velezanimivi, zlasti ker se izkušata v izvestnem pogledu oprostiti tesnosrčnih naziranj amuzičnega Mahničarja. Zato jih sporočamo tudi širšemu občinstvu. Naš namen sicer ni, da bi napram tema dvema stališčema podrobno precizirali svoje, ker nas končno ne zanima »praktična poraba« umetnosti in ker mi kake »pohujšljive« in »nenravne« umetnosti ne moremo priznavati drugače, v kolikor priznavamo pohujšljivost ognja ali kakega drugega elementa. Zakaj umetnost je element, je prvina! Nje korenike so skupne vsemu človeškemu rodu: to so etos, človečanstvo, boj za